

სოფლად ახალი ტექნოლოგიების დანერგვის მცდელობები

ზაზა ბარბაქაძე
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

ამჟამად, სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულად ითვლება ქვეყნის დასაქმებული სამუშაო ძალის 52%, საიდანაც 98% თვითდასაქმებულია. აქედან გამომდინარე, უახლოეს წლებში მნიშვნელოვანია სოფლად არასასოფლოსამეურნეო პროფილის ახალი სამუშაო ადგილების შექმნის სტიმულირება, საოჯახო ფერმერული მეურნეობების განვითარებისა და ეკონომიკური დივერსიფიკაციის, მათ შორის, აგროტურიზმის ხელშეწყობა. სოფლის მეურნეობის სექტორში შექმნილი ვითარება მნიშვნელოვნად მოქმედებს ქვეყანაში სიღარიბის მაჩვენებელზე. საქსტატის მონაცემების მიხედვით, 2013 წელს სოფლის მეურნეობის დარგში დასაქმებულის საშუალო ხელფასი დასაქმებულთა საშუალო ხელფასის მხოლოდ 64%-ს შეადგენს. ამავდროს, ქალაქად და სოფლად მცხოვრებთა შემოსავლებს შორის სხვაობა საგრძნობლად გაიზარდა. აღსანიშნავია, რომ სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისთვის ალტერნატიული დასაქმების შესაძლებლობები დაბალია. სტატიაში წარმოდგენილია ბოლო ხუთი წლის მანძილზე განვითარებული ტენდენციების ანალიზი, სახელმწიფო პროგრამების განხორციელების შედეგად სოფლის მეურნეობაში მიმდინარე პროგრესის ირგვლივ.

საკვანძო სიტყვები: ხელშეწყობა, მიზნობრიობა, პრიორიტეტული დარგი, ინიცირებული, დაფინანსება, განვითარება, ტენდენცია, კერძო სექტორი.

ძირითადი ტექსტი

2012 წლამდე სოფლის მეურნეობის სექტორი არ განიხილებოდა პრიორიტეტულად (თუმცა დეკლარირება ხდებოდა) და შესაბამისად, ამ სექტორისთვის განეული საბიუჯეტო ხარჯები

ცვალეზადი იყო. 2010 წელს მთავრობის მიერ სოფლის მეურნეობაზე განუული ხარჯების აბსოლუტური მინიმუმი დაფიქსირდა. მათი წილი ბიუჯეტის საერთო ხარჯებში მხოლოდ 0,44%-ს შეადგენდა. 2007-2010 წლებში სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიუჯეტიდან ძირითადად სოციალურად დაუცველ ფენებზე ორიენტირებული პროგრამებისთვის გამოიყოფოდა თანხა, რაც მოსახლეობის ფქვილით, სურსათითა და სანვავით ნაწილობრივ უზრუნველყოფას ხმარდებოდა. 2000-2007 წლებში სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სისტემაში თანამშრომლების რაოდენობა 87%-ით შემცირდა, რითაც შეიზღუდა ამ უწყების უფლებამოსილება განეხორციელებინა კანონით დადგენილი ძირითადი მოვალეობები. გაუქმდა 19 მარეგულირებელი და საინსპექციო უწყება და სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებული მუნიციპალური სამსახურები. 2012 წლიდან საქართველოში სოფლის მეურნეობა გამოცხადდა პრიორიტეტულ დარგად, რამდენიმეჯერ გაიზარდა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ბიუჯეტი, განსაკუთრებული ყურადღება მიექცა სამელიორაციო სამუშაოებს, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შეძენასა და მის გამოყენებას, მცირემნიანი ფერმერების დახმარების პროგრამის განხორციელებას, პირუტყვის დაავადებებთან ბრძოლის პრევენციული ღონისძიებების ჩატარებას, თანხების გამოყოფას ისეთი ლაბორატორიების შესაძენად, რომელთა ტექნიკური აღჭურვილობაც საერთაშორისო აკრედიტაციის გავლის საშუალებას იძლევა. განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა საერთაშორისო ბაზრების დივერსიფიკაციას. 2013-2014 წლების განმავლობაში მთავრობის ძალისხმევისა და კერძო სექტორის, ასევე, დონორი ორგანიზაციების აქტიური თანამშრომლობის შედეგად შეინიშნება გარკვეული პოზიტიური ტენდენციები წარმოების ზრდის, საექსპორტო ბაზრების გაფართოებისა და სოფლის მეურნეობის სექტორში ინვესტიციების მოზიდვის თვალსაზრისით. გარდა ამისა, მიმდინარეობს მთელი რიგი ინსტიტუციური რეფორმები, რომლებიც გრძელვადიან პერიოდში, პოზიტიურ გავლენას მოახდენენ სექტორის მდგრად განვითარებაზე.

ამ პერიოდში ჩამოყალიბდა სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოები საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურები ყველა მუნიციპალიტეტში და რეგიონული სამმართველოები, რომელთა ფუნქციაშიც შედის: მონაცემთა ბაზის შექმნა; სახელმწიფო პროგრამების კორდინირება; კონსულტაციების გაცემა და ყველა დაინტერესებული პირისათვის ახალი ინფორმაციის მიწოდება თანამედროვე ტექნოლოგიებზე და ტენდენციებზე; სიახლეების დანერგვა; სასოფლო სამეურნეო კოოპერატივების კორდინაცია ადგილობრივ დონეზე; მუნიციპალიტეტის პრიორიტეტულ მიმართულებებზე განვითარების სტრატეგიის შექმნა და სხვა. აღნიშნული სამსახურების შექმნამ მნიშვნელოვანი ძვრები გამოიწვია თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის კუთხით, ინფორმაცია უფრო ხელმისაწვდომი გახდა ყველა დაინტერესებული პირისათვის, რომელიც სოფლის მეურნეობაში მოღვაწეობს, ბოლო ოთხნეულის მანძილზე რეკორდული მაჩვენებლით გაიზარდა თანამედროვე სარწყავი სისტემებით და სხვადასხვა ტექნოლოგიებით აღჭურვილი მეურნეობების რიცხვი, გაიზარდა მოსავლიანობის მაჩვენებელი და ხარისხი ფართობის ერთეულზე, გაუმჯობესდა ჯიშობრივი სორტიმენტი და მეხილეობის კუთხით არსებული კლებადი ტენდენცია შეიცვალა და ყოველ წლიურად მატულობს თანამედროვე ინტენსიური ბაღების ფართობი.

2016 წლის მონაცემებით, აგროსასურსათო სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულება 4.6 მლრდ ლარს აჭარბებს. 2015 წლის ანალოგიური მაჩვენებელი 4.4 მლრდ ლარს შეადგენდა. აგროსასურსათო სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულების ზრდის მაჩვენებელი 2016 წლისათვის, 2015 წელთან შედარებით, 6.2%-ს შეადგენს, ხოლო 2012 წელთან შედარებით - 40.9%-ს. აგროსასურსათო სექტორის წილი ქვეყანაში შექმნილ მთლიან შიდა პროდუქტში, 2016 წლის წინასწარი მონაცემებით, 15.8%-ს შეადგენს, მაშინ, როდესაც იგივე მაჩვენებელი 2012 წელს 14.6%-ს შეადგენდა.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო 2013 წლიდან აგრარული დარგის განვითარების ხელშეწყობის მიზ-

ნით ახორციელებს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ ინიცირებულ მასშტაბურ პროექტებს, მათ შორის:

1. შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტი - პროექტის განხორციელება 2013 წელს დაიწყო. პროექტის მიზანია ფერმერებისა და სოფლის მეურნეობაში ჩართული მენარმეების იაფი, გრძელვადიანი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფის გზით სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების გადამამუშავებელი და შენახვა რეალიზაციის საწარმოო პროცესები გაუმჯობესების ხელშეწყობა. პროექტის ფარგლებში სააგენტოს საპროცენტო განაკვეთების თანადაფინანსება კომპონენტების მიხედვით შეადგენს: საბრუნავი საშუალებების კომპონენტი 8%, ძირითადი საშუალებების კომპონენტი 11%, შეღავათიანი აგროლიზინგი 12% და აწარმოე საქართველოში 10%. შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტის ფარგლებში 2013-2015 წლებში სულ გაცემულია 24 258 სესხი, 686 158 305 ლარის ოდენობის და 1 417 სესხი და ლიზინგი 182 639 202 აშშ დოლარის ოდენობის. ჯამში გაცემული სესხების და ლიზინგის რაოდენობა შეადგენს 25 675. მათ შორის 2015 წელს გაცემულია 186 731 375 ლარის და 58 607 572 აშშ დოლარის სესხი. პროექტის ფარგლებში დაფინანსებულია 128 ახალი საწარმო.

2. სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტი - პროექტის განხორციელება 2014 წლის 1 თებერვლიდან დაიწყო. პროექტი მოიცავს 2 კომპონენტს: სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსების კომპონენტი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსების კომპონენტი. როგორც გადამამუშავებელ, ასევე შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება შესაძლებელია 3 წყაროს გამოყენებით: სააგენტოს თანადაფინანსება პროექტის ჯამური ღირებულების 40%, მაგრამ არაუმეტეს 250 000 აშშ დოლარის ექვივალენტისა. შეღავათიანი კრედიტი პროექტის ღირებულების არაუმეტეს 50% და ბენეფიციარის საკუთარი მონაწილეობა ჯამური ღირებულების არანაკლებ 10% -ისა.

3. აგროდაზღვევის პროგრამა - აგროდაზღვევის საპილოტე

პროგრამა 2014 წ. 1 სექტემბერს დაიწყო. პროექტის მიზანია აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო სფეროში დასაქმებული პირების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, შემოსვლების შენარჩუნება და რისკების შემცირება. სახელმწიფო სადაზღვევო პრემიის მნიშვნელოვან ნაწილს აფინანსებს. აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში 2015 წელს გაიცა 7 634 პოლისი და დაზღვეულ იქნა 40 218 778 ლარის ღირებულების მოსავალი და 4 944 ჰექტარი მიწის ნაკვეთი. პროგრამის ფარგლებში სულ 2014-2015 წლებში გაცემულია 28 690 პოლისი. სააგენტოს სუბსიდიის თანხამ 13 808 674 ლარი შეადგინა. დაზღვეული მოსავლის ღირებულებამ კი 193 343 048 ლარი. დაზღვეულია 23 667 ჰექტარი ფართობი. სულ 2014-2015 წლის პროგრამის ფარგლებში ზარალმა შეადგინა 14 845 857 ლარი, საიდანაც სადაზღვევო კომპანიების მიერ ანაზღაურებული ზარალის ოდენობა შეადგენს 12 433 711 ლარს.

4. დანერგე მომავალი - პროექტი 2015 წლის მარტში დაიწყო. პროექტის მიზანია საქართველოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ეფექტიანი გამოყენება მრავალწლიანი კულტურების გაშენების გზით, რის შედეგადაც განხორციელდება იმპორტირებული პროდუქციის ჩანაცვლება და გაიზრდება საექსპორტო პოტენციალი. პროექტი მოიცავს 2 კომპონენტს:

ა) მრავალწლიანი ბაღების თანადაფინანსების კომპონენტი პოტენციური ბენეფიციარებისათვის ითვალისწინებს მრავალწლიანი კულტურების ახალი ბაღების გასაშენებლად ფინანსური და ტექნიკური დახმარების გაწევას; კერძოდ, სახელმწიფოს მხრიდან დაფინანსდება შესაძენი ნერგების ღირებულების 70% და წვეთოვანი სარწყავი სისტემის შეძენა-მონტაჟის ღირებულების 50%. არაუმეტეს 100 000 ლარისა 1 ბენეფიციარზე.

ბ) სანერგე მეურნეობის თანადაფინანსების კომპონენტი ითვალისწინებს სანერგე მეურნეობის შექმნის მსურველი პოტენციური ბენეფიციარებისათვის ფინანსურ და ტექნიკურ დახმარებას. სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსდება სანერგე მე-

ურნეობის მოწყობისათვის განსახორციელებელი პროექტის ჯამური ღირებულების 50%. არაუმეტეს 150 000 ლარისა 1 ბენეფიციარზე. პროექტის ფარგლებში ქვეყნის მასშტაბით 3000 ჰექტრამდე ხილის ინტენსიური ბაღები გაშენდა.

ლიტერატურა:

1. „საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წლიური ანგარიში 2014“.
2. „საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წლიური ანგარიში 2015“.
3. „საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წლიური ანგარიში 2016“.
4. „საქართველოს აგროსასურსათო სექტორი თქვენი ინვესტიციებისათვის“ /www.moa.gov.ge
5. „საქართველოს სოფლის მეურნეობის სფეროს ტრანსფორმაცია, დამოუკიდებლობის 20 წელი“ ფონდი ლიბერალური აკადემია,თბილისი.
6. „ მწვანე მინდვრები-საქართველოს სოფლის მეურნეობის რეალობა და პოტენციალი“ დეივიდ ლენდი / www.nplg.gov.ge

REFERENCES:

1. “Annual Report 2014 of the Ministry of Agriculture of Georgia”.
2. “Annual Report of the Ministry of Agriculture of Georgia” 2015.
3. “Annual Report of the Ministry of Agriculture of Georgia 2016”.
4. “Georgian Agro Sustainable Sector for Your Investments” / www.moa.gov.ge
5. “Transformation of Georgian Agriculture, 20 Years of Independence” Foundation Liberal Academy Tbilisi.
6. “Green Fields-Georgia’s Role and Potential of Agriculture” by David Land / www.nplg.gov.ge

ATTEMPTS TO INTRODUCE THE NEW TECHNOLOGIES IN RURAL AREAS

Zaza Barbakadze

Phd student of GTU

RESUME

At present, 52% of the country's workforce is considered to be employed in agriculture, from which 98% are self-employed. Therefore, in the nearest years it is important to stimulate the creation of new jobs in rural agriculture, development of family farming and economic diversification, including agro-tourism. The situation in the agriculture sector significantly affects the poverty rate in the country. According to Geostat data, average salary for employee in agriculture in 2013 is only 64% of the average wage for employed. At the same time, the difference between the income of urban and rural population has significantly increased. It is noteworthy that alternative employment opportunities for rural residents are low. The article describes trends developed during the last five years, as a result of implementation of state programs around agriculture progress.

Key words: promotion, purpose, priority sector, initiated, financing, development, trend, private sector.